

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Franciškanova ulica šte. 6, 1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrta leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.00, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rekopisi se ne vračajo, nevrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Inserti: Enostopna petič vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglasi in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 19. V Ljubljani, nedelja dne 5. avgusta 1917.

Leto I.

Častna dolžnost vsakega sodruga in sodružice je, da se naroči na delavsko glasilo, ki izhaja v njihovem materinem jeziku in ga po svoji moči razširja.

„Avstrijski problem.“

Bivši nemški poslanik v Londonu, knez Lichnowsky je priobčil v „Berliner Tageblatt“ z dne 29. julija t. l. članek: „Avstrijski problem“. Uvodoma omenja dejstvo, da smatrajo Nemci iz države Avstrijo večinoma za bistveno nemško državo in to že zaradi tega, ker govore vsi Avstrijci, ki se jih sreča, in to so večinoma pripadniki izobraženih krogov, nemško in ker je bila Avstrija nemška prezidijalna sila. Da je to naziranje zmotno, dokaz temu so narodno-statistični podatki iz l. 1910. Predvsem je upoštevati, da je ločiti od ogrske nagodbe l. 1867 sem Cislajtanijo in Translajtanijo. V Cislajtaciji sicer ne tvorijo Nemci s svojimi 10 milijoni večine, ali oni so najmočnejši narod; večino tvorijo marveč Slovani s svojimi 17 milijoni. Ako bi se iz Cislajtacije v zmislu nemških želj izločile „vnanje avstrijske dežele“, — tako nazivlje Lichnowsky Galicijo, Bukovino in Dalmacijo — bi tvorili Nemci v „ožji Avstriji“ sicer po parlamentarnem zastopstvu večino, nikakor pa ne po številu prebivalstva, po katerem bi jih bilo kvečjemu 50%. Dočim je Nemcev v celi državi okoli 12 milijonov t. j. 23%, je Slovanov 24 milijonov t. j. 47%. Več kot 3/4 prebivalcev Avstrije je Nenemcev. Te suhe številke same dokazujejo, da nimamo opraviti z nemško državo.

Majorat Habsburžanov je nastal tekoma časa vsled ženitb in dogovorov, ali l. 1867 je bil razdeljen na dva dela. V enem delu prevladujejo Nemci, v drugem Madjari.

Odkar pa se l. 1848 utrdila narodna zavest, se je poostiril v Cislajtaciji boj proti hegemoniji v nemško-češki spor na severu in na nemško-slovenski spor na jugu. V Galiciji, kjer je poljščina uradni jezik, ima nemščina le značaj svetovnega jezika in občevalnega sredstva z dunajsko centralno vlado in v parlamentu. V Galiciji obstoja samo poljsko-rusinski spor.

Za stališče nemštva v Avstriji pride v poštev samo „ožja Avstrija“ t. j. sudetske in alpske dežele. Tu tvorijo Nemci nekako polovico prebivalstva in so najmočnejši narod, tu imajo že od nekada prednosti in igrajo vodilno vlogo. To izredno stališče Nemcev sloni na njih številu, premoči nemške kulture, na nemški birokraciji in dunajski centralni vladi.

Po teh razmotritvah pride bivši nemški poslanik v Londonu do programatične izjave, ki ne stoji v nobeni notranji zvezi z njegovimi ravno omenjenimi izvajanji. Jasno slišimo enkrat iz ust nemškega diplomata, katere cilje zasleduje nemška zunanja politika napram Avstriji in njenim nenemškim narodom, kakšni nazori vladajo v tem oziru v nemškem diplomatskem zboru. In nehote se spomni človek delovanja pokojnega nemškega poslanika na Dunaju — Tschirskega, nekrologov nemških avstrijskih listov ob njegovi smrti, nemških narodnih svetov.

Ohranitev Avstrije od Dečina in Tešina do Trsta kot enotne tvorbe, v kateri se naj sicer pusti vsakemu narodu možnost svobodnega narodnega udejstvovanja, nemštva pa pripade vsled njegove zgodovinske vloge, njegovega kulturnega pomena in njegove numerične premoči prva, vodilna vloga, nedotakljivost tega programa tvori za nas vnanje politično vprašanje prvega reda.

V nemški centralistični Avstriji naj bodo nenemški narodi še nadalje kulturni, gospodarski in politični sužnji, v tem je

bivstvo te izjave. V njej se tudi tako jasno zrcali fundamentalna nezmožnost nemških možgan, da bi zamogle shvačati psihične pojave, se zamogle poglobiti v misli in čuvstva in želje drugega naroda. To je ona okornost v njih duševnosti, ki zamore shvačati le mehanično-materijelne realnosti.

In to čudno protislovje! Jasno dokazuje s številkami, da Nemci v Avstriji nikakor ne tvorijo večine, potem pa naenkrat slišimo o „numerični premoči“. V čem je ona „možnost svobodnega narodnega udejstvovanja“, o tem govori zgodovina prejasno, da bi se mogli pustiti preslepiti v teh zgodovinskih odločilnih dneh, prejasno govori o tem i Lichnowsky sam.

Trditev, da pripada nemštvo v Avstriji vodilna vloga vsled „kulturnega pomena“ ali celo „kulturne premoči“ se mi zdi psihična zmeta. Predvsem ne moremo pripisovati nemštvo v Avstriji visokih kulturnih vrednot, ker sami črpajo predvsem svojo kulturo, kolikor je imajo, iz Nemčije. Poleg tega pa nam je še upoštevati drug moment. Stvaritelji nemške kulture so preveč vsiljivi, v imenu svoje kulture hočejo podjarmiti svobodo duha in individualnost drugih narodov. V imenu svoje kulture hočejo i druge narode uniformirati kot so to storili sami s seboj. Mesto pestrosti individualitet, ki je bivstvo kulture, hočejo enoličnost, mesto da bi vzbujali speče kulturne sile in jih oblikovali, jih zatro v kali in ustvarijo asimilirano maso brezkulturnih vrednot. Začutili so narodi to stremljenje, mladina ga je začutila in spoznanje se širi in narodi se odtujujejo vplivu nemške kulture, ker so spoznali, da pomeni smrt njihovi individualnosti. Tako so se pričeli Čehi že pred dvema generacijama osvoboditi iz jeklenega objema nemškega duha in njega kulture, pričeli s iskati ob viru samemu, tam kjer je iskal njih velikani — Hus. Češka moderna gre danes svoja pota, naslonjena na zapadno-evrosko anglo-romansko-keltsko kulturo. In za Čehi so prišli Jugoslovani, v Pragi je prišlo spo-

LISTEK.

A. P. **Križ na morski pečini.**

(Dalje.)

Voziva se mimo pečin, katerih škrbine lukajo iz vode. Škrbine so bele kakor lepo oprani porcelan. Morje jih je umilo, solnce jim je dalo svoj glazurni pečat. Na srednjem vršičku škrbin stoji priprost železni križ, od burje nagnen na stran. Vprašam:

„Zakaj je na tem kamnu križ?“

„Spomin na dva tujca, ki sta se razbila na tej skali!“

Luka se ozira po škrbini, nato doda: „Opozoritev, da morje vakogar konča, ki ga izzival!“

„Prosim te Luka, povej kako se je bilo zgodilo!“

Luka se leno zlekne po čolnu, si zvije cigareto in pripoveduje:

„Tam od severa nekoč sta prišla dva tujca v naš kraj, da se okopljeta in osvežita v morju. Oba sta bila izvrstna plavača. Ob viharju pa ju je morje razbilo na teh pečinah...“

„Vihar ju je presenetil, razbil čoln na skali, ali ne?“

„Ne, ni bilo tako! Kadar razsaja vihar, pokrijejo te škrbine valovi, ki drvé k bregu. Tisto polpodne so se v naglici zbrali beli oblaki, prevlekli so nebo in počrneli. Morje je bilo tiho kakor da pridržuje svoj dih. Končno je zazvižgalo, morje je zabučalo. Tista dva tujca se pa sta šla kopat v morje, kot bi ga hotela izzivati. Veselila sta se nevihte, o kateri sta čula in brala v knjigah; hotela sta ji pogledati v obraz. Ker sta bila dobra in vztrajna plavača, sta se zaupala svoji spretnosti in moči. Kakšna zmeta! In vendar tako vsakdanja. Domišljavost napravi človeka predrznega in slepega. Domišljavost je neka vrsta duševne omotice, pijanosti. Človek je velik domišljavec. Domišlja si da vlada nad vsem; noče priznati, da

je samo del velike prirode, majhen in neznamenat delček. Zakaj neki? Mislim da zato, ker to spoznanje žali našo samoljubnost, našo ničimurnost. Črva zaničuješ, ker ga lahko pohodiš, ribo in ptiča ubiješ brez nadaljnega; kaj ti more? Ker si se naučil tudi plavati, si domišljaš, da si močnejši od prirode. Vidiš zvezde na nebu in se domišljaš, da si važnejši od njih, ker pripisuješ sam sebi neko višje poslanstvo. Pes laja na luno, človek pa si domišlja, da se zaradi njega vozi po nebu. Človek je suženj svoje domišljavosti. Tudi tista dva tujca sta se domišljevala, da bosta kljubovala prirodni sili in se ji končno kot zmagovalca zasmejala v obraz. V sladki vodi, v reki ali v jezeru, bi njuna predrznost ostala najbrže nezakazovana. Umrla bi doma v postelji. Plavalata sta daleč ven na morje in tam obležala na vodi. Valovi so ju zibali kakor pestunja otroka. Nedopovedno lep občutek imaš, kadar te ziblje valovito morje. Potem pa so prišli veliki valovi. Val ju je pognal kvišku, in ju, kakor da se znjima igra, zo-

znanje in mlada jugoslovanska generacija gre enaka pota, ki kažejo na zapad. Za Poljake in Rusine pa še celo ne velja ta kulturna teza in to že zaradi pomanjkanja v znanju jezika.

Ne moremo pa Nemcem odrekati zgodovinske vloge, ali ta jim kljub temu ne daje pravice, da bi uživali prednosti, ker danes živimo v dobi demokratizma, ki vsebuje i demokratizem med narodi. Vremena so jim pač bila ugodna, srečni vojni dogodki, prišli so s severa in bili so kot naši davni pradedje, ali potem so postali graščaki in škofje, uradništvo, gospodje so ostali med nami kmeti. Ali vremena se izpreminjajo.

Poblize se potem bavi Lichnowsky s češkimi vprašanjem. In tu poudarja, da je najskrajnejše priznanje od strani Nemcev, da se razdeli Češka v nemško in češko upravno celoto in da se v narodno mešanih krajih upravlja dvojezično. Vendar pa pravi, da bo najbrže i za to vprašanje izid vojne velikega, morda odločilnega pomena. O Čehih, ki odklanjajo sodelovanje pri reviziji avstrijske ustave v ustavnem pododboru in ki hočejo počakati, da reši mirovna konferenca češko vprašanje, pravi, da hočejo rešitev tega vprašanja internacionalizirati.

Ako pa apelirajo Čehi na mirovno konferenco kot edino inštanco, ki je poklicana, da razreši vprašanje češko-slovaške države, kako tembolj bi morali to storiti Jugoslovani. Jugoslovansko vprašanje ni in ne more biti št. specialno avstrijsko vprašanje. Ni ga morda bolj internacionalnega vprašanja kot je ravno jugoslovansko, ki je v letih 1908 in 1912 z elementarno silo butnilo na dan in pretresalo Evropo in ki je končno l. 1914 dalo povod svetovni vojni. Ali ne samo ta dejstva govore za to, da je jugoslovansko vprašanje internacionalno vprašanje prve vrste. Že dejstvo samo, da tvorijo Jugoslovani dve samostojni državi Srbijo in Crno goro, da je še nerazrešeno vprašanje Bosne in Hercegovine in celo Dalmacije, da je Hrvatska-Slavonija na pol samostojna država, že ta dejstva sama govore za to, da zamore biti edin forum, kjer se reši jugoslovansko vprašanje — mirovna konferenca.

Hočemo državno ujedinjenje vseh jugoslovanskih plemen — Slovencev, Hrvatov in Srbov v zmyslu samoodločevanja narodov in demokratizma. I jugoslovanski poslanci govore v svoji deklaraciji z dne 30. maja 1917 o državnem ujedinjenju jugoslovanskih plemen, ali vse se pri nas previdno ogiblje vprašanja glede Srbije in Crne gore, ker je pač še strah v krvi, strah pred pošastjo — veleizdaje, ki je razsajala

pet narahlo spustil v globino. Naslednji valju je v loku prinesel zopet na vrh. Čim višje so se vzpenjali valovi, tem globlje sta padala med valovne presledke. Kakor s strmega brega sta se spuščala v globoka brezdna. Iz svoje hiše sem gledal na razdivjano morje. Ozračje je bilo zakajeno, burja je drvila v neznanski brzini preko nas; s streh je trgala opeko, s tal je pobirala deske kakor košček popirja. Ptiči so drveli za njo brez moči in volje; ležali so po strani ali vznak kakor jih je pač zavrtil silni piš. Burja jih je nesla daleč in jih je izpustila morda šele kje tam ob alpah. V zvoniku je pel zvon s šibkim glasom, ki ga je preglušil pisk nevihte. Par ljudi se se je zbralo v duplini ob pomolu; od tam so klicali plavacema, naj se obrneta proti jugu, kjer je obrežje bolj prodasto. Toda slabotni človeški glas se je, komaj izusten, razbil.

(Konec prih.)

vsa tri leta po jugoslovanskih zemljah. Ali o tem je treba enkrat izpregovoriti, da bo jasnosti dovelj in konec dušecemu molku.

Po velikih izpremembah v Rusiji in po vsem svetu danes ne more več biti govora o gibanjih, ki so naperjene proti obstoju te ali one države. Novo smer so dali vojni Wilson, Amerika in ruska revolucija. Narodna in demokratična vprašanja so stopila v ospredje in zahtevajo rešitev neoziraje se na državne tvorbe. Wilson je poslal v svet te ideje, ki so pred stoletjem prišle iz Amerike in postale gibalne sile francoske revolucije. In sedaj so zopet prišle čez ocean ter našle silno resonanco v ruski revoluciji.

Danes gre za to, da se svet na novo uredi, da se uredi po principih demokratizma in samoodločevanja narodov. V teh dveh idejah vidi mlada Evropa garancije za boljše čase, za mirno življenje naroda pri narodu. Pozitivne, ustvarjajoče so te ideje, naperjene proti vsemu nezdravemu, zastarelemu, v njih je kal nove in širše državne ideje, ideje združenih svetovnih držav in otežkočenja vojn.

S tega vidika nam je gledati na jugoslovansko vprašanje, ki zahteva popolne rešitve. Ako hočemo, da prinese vojna trajen mir na jugovzhodnem delu Evrope, treba, da udejeviti mir, ki pride, državno ujedinjenje vseh jugoslovanskih plemen — Slovencev, Hrvatov, Srbov brez ozira na sedanje državne tvorbe, da vstane suverena jugoslovanska zvezna država v obdonavsko-balkanskem državnem sistemu.

K rešitvi tega vprašanja pa ni in ne more biti pristojen ustavni pododsek dunajskega parlamenta, kot k temu ni poklican hrvatski ali bosansko-hercegovski sabor ali Srbija ali Crna gora. Besede o „realni politiki, minimalnih programih“, ki smo jih v zadnjem času že do sista slišali iz vrst dunajske delegacije niso na mestu v teh zgodovinskih odločilnih dneh. Danes ni časa, da bi se reševalo jugoslovansko vprašanje od etape do etape, od ozemlja do ozemlja. V teh zgodovinskih dneh se izluščijo problemi v celoti in ne gre, da bi se šušmarilo na arhitektonični državni stavbi bodočega jugoslovanskega državnega telesa. Politično udejstvovanje „realne politike, minimalnih programov“ zamore le demoralizirati posameznike in ves narod, ki se obrača z velikimi upi v bodoče lepše dni kulturnega dela suverene naroda.

Bliža se „vseh živih dan“! In takrat ožive slutnje našega Župančiča, se oglasi duša naroda, ki Vam zakliče:

„O bratje, bratje — prišel je čas!
O bratje, bratje — kako je v vas?
So-li vaše njive zorane?
Zdaj zvezde ugodne vladajo,
zdaj semena zlata padajo —
so-li vaše njive zorane?“

Otresite zaduhlih se sanj!
Po bliskovo gre vseh živih dan,
kdor ga je zamudil — ves klic zaman —
doživi ga le, kdor je pripravljen nanj.

M. Rule.

Politični pregled.

— O predzgodovini vojne poročajo „Times“: Opomba poslanca Haaseja v „rajstagu“, da je treba razjasniti dogodke na konferenci z dne 5. julija 1914 v Potsdamu, preden lahko popolnoma razumemo vzroke vojne, se nanaša na konferenco v Potsdamu, ki je bila 5. julija 1914 in ki so se je udeležili nemški cesar, takratni kan-

cler, Tirpitz, Falkenhayn, von Stumm, nadvojvoda Friderik, grof Berchtold, grof Tisza in Hötendorf. Najvažnejše točke poznejšega avstrijskega ultimata Srbiji so takrat določili in se zednili o njih. Že takrat so spoznali, da Rusija ne prizna takega ponižanja in da pride do vojne. Najbrže so tudi takrat določili dan mobilizacije. Nato je odpotoval nemški cesar na Norveško, da nasuje Franciji in Angliji peska v oči. Ko so izvedeli tri tedne pozneje, da Anglija ne ostane nevtralna, je hotel Bethmann-Hollweg že demisionirati. A bilo je že prepozno. Haasejevo opombo so v „rajstagu“ gotovo dobro razumeli. Socialno demokratični poslanec Cohn je govoril o tej konferenci v proračunskem odseku, a navzoči minister je utajil — na največje začudenje navzočih poslancev — dejstva. Branil se je pa podati nadaljnih pojasnil. Dogodek je zbudil veliko pozornost in je najbrže tudi pripomogel h krizi v Nemčiji. Velike dalekosežnosti teh razkritij ni mogoče še pretiravati. Že tri leta si nadeva sovražnik vitez, da je nedolžna žrtev ententne zahrbtnosti. Gospod Mihaelis tudi vzdržuje to tezo. „Times“ spominjajo dalje na argumente pacifističnih emiserjev in zarotnikov, spominja na trditve Nemčije, da ni ničesar vedela o noti Avstro-Ogrske Srbiji in na trditve, da je storila Nemčija vse, da prepreči vojno. List vprašuje, koliko je verjeti spricho teh razkritij onim trditvam. Nemčija se kaže kot započetnica kompota, uprizorenega z najhladnejšim proračunom. Gospod Mihaelis je dejal, da pričakuje dan, ko razkrinka zgodovina nas. Naj prične z razkrinkanjem, če ima pogum. Naj objavi svojo verzijo od 5. julija 1914 in obenem julijsko korespondenco med Berlinom in Dunajem. Zavezniki so pozvali Nemčijo že večkrat, da objavi te dokumente. Že dve leti prosimo gospoda Ballina, naj izjavi, če je res, da je obljubil nemški cesar avstriji Francu Jožefu brezpogojno pomoč, nakar se je odločila avstrijska monarhija za usodepolni ultimatum. Ali naša prošnja prihaja na gluha ušesa. Danes imamo pozitivne podatke z imeni in dejanji, iz katerih je jasno razvidna krivda vodilnih političnih in vojaških mož centralnih držav. Ali molče še naprej? Računamo s tem, da priobčijo zavezne države brez odlašanja vse dokaze, s katerimi razpolagajo o odnošajih med navedenimi zarotniki iz predvojne dobe.

— Tretja zimmerwaldska konferenca. Mednarodna socialistična komisija (okrajšano I. S. K., kjer so združene manjšine socialno demokratičnih strank) razpošilja sledeče vabilo njej pridruženim strankam in zvezam:

Da izvede že objavljene sklepe, vabi I. S. K. svoje stranke na tretjo zimmerwaldsko konferenco, ki bo 10. avgusta in naslednje dni v Stockholmu. Provizorični dnevni red je: Poročilo I. S. K.; zimmerwaldske stranke in proletarsko mirovno gibanje po vojskujočih se državah; stališče h konferenci delavskega sovjeta; zadeva Grim. Udeležba na konferenci je določena v 3. številki biljetina. Z ozirom na naraščujočo važnost proletarskega ženskega gibanja za mir in za socializem in iz tega izvirajoča potreba, spraviti v soglasje razredne zahteve ženskega proletariata vseh dežel s sklepi mednarodne socialistične konference žen v Bernu 1915, prosimo vsled sporazuma z mednarodno tajnico socialističnih žen, sodružico Klaro Zetkinovo, da delegirajo nam pridružene stranke in organizacije tudi sodružice, oziroma, da vplivajo na socialistične ženske organizacije, da izvolijo iz svoje srede delegatinje, ki se udeležijo mednarodnega pogovora socialističnih žen. Ta pogovor bo skupno s tretjo zimmerwaldsko konferenco v Stockholmu.

— Poslanci, ki so ubežali. Predsednik poslanske zbornice je sporočil, na seji 3. junija, da so ubežali poslanci Candussi-Giar-do (2. istrski volilni okraj), Josip Dürich

(38. češki volilni okraj), dr. Tomaž Masaryk (4. češki volilni okraj na Moravskem), dr. Gustav Gregorin (3. volilni okraj na Goriškem) in dr. G. Pitacco (3. tržaški volilni okraj). Pozval jih je, da se oglase tekom 30. dni v zbornici ali opravičijo svojo odsotnost. Ker je preteklo po tem pozivu 3. avgusta 30 dni in se poslanci niso oglasili, so izgubili svoje mandate.

— **Ministrskemu predsedniku drju. Seldlerju** so se izjalovili vsi poizkusi za kakršnokoli koalicijsko ali koncentracijsko ministristvo in ne preostaja mu drugega, kakor da sestavi zgolj uradniško ministristvo.

— **Neodvisna socialno demokratična stranka v Nemčiji** se krepko razvija. „Leipziger Volkszeitung“ objavlja pregled njenih organizacij. Do srede julija je bilo v tej stranki: 62 društev volilnih okrajev, ki so v celoti ali s pretežno večino prestopila iz stare v novo organizacijo. Med temi so veliki volilni okraji kakor Berlin, Leipzig, Halle in volilni okraji iz najmočnejših industrijskih centrov Essen, Niederrhein, Frankfurt o. M. (razven mesta Frankfurt) i. t. d. V 19. volilnih okrajih je ustanovila Neodvisna socialno dem. stranka nove organizacije z dobrim uspehom, 46 krajevnih društev in skupin je pristopilo iz stare organizacije v novo. Gibanje ne miruje in vedno se snujejo nove organizacije. Stranka je lahko zadovoljna s tem razvojem, ker mora premagovati silne zapreke, kakor izjemno stanje in cenzuro, ki skoraj onemogočujejo javno agitacijo.

— **Stockholmska konferenca**, Berlinski „Vorwärts“ prinaša posebno poročilo od holandsko skandinavskega odbora v Stockholmu, ki pravi, da otvori mednarodno mirovno konferenco Č e i d z e 27. a v g u s t a v S t o c k h o l m u. Organizacijski odbor je odločno proti temu, da se preloži konferenca v Kristijanijo.

— **Kaj hoče Francija**, Nemški kancler je proslavil svoj nastop tudi z „razkritji“ o tajni pogodbi med Francijo in Rusijo. V tej pogodbi garantira Rusija Francozom, da dobe vrnjeno Alzacijo-Loreno in osvoboditve na levem bregu Rena. Francoski ministrski predsednik Ribot je odgovoril na ta razkritja v poslanski zbornici. Dejal je: Nemški kancler je javno pozval francosko vlado, naj izjavi, če nismo razpravljali na tajni seji 1. julija o tajni pogodbi, ki smo jo bili sklenili na predvečer ruske revolucije in s katero se je zavezal car, da podpira naše zahteve po nemškem ozemlju na levem bregu Rena. Kanclerjeva izjava obsega velike netočnosti in resnične laži, zlasti glede vloge, ki jo dodeljuje Poincaréju, ki naj bi bil dal ukaz, naj se podpiše akt brez Briandove vednosti. Zbornicam je znano, kako so se odigrali dogodki. Na podlagi svojih pogovorov s carjem, je zaprosil Doumergue dovoljenje in ga tudi dobil od Brianda, da vzame na znanje carjevo obljubo, da podpira našo zahtevo po povrnitvi Alzacije-Lorene, nam nasilno vzete, in da nam pusti svobodne roke pri iskanju garancij proti vsakemu novemu napadu, a ne z aneksijo levorenskih ozemelj za Francijo, temveč da napravimo v sili iz teh ozemelj samostojno državo, ki naj nas varuje, prav tako kakor Belgijo, pred napadi z druge strani Rena. Nikdar nismo mislili na to, da postopamo enako, kakor je bil postopal Bismarck l. 1871. Priobčili bomo te dokumente takrat, kadar smatra to ruska vlada za potrebno. Nemški kancler je zamolčal mojo izjavo z dne 21. marca t. l., s katero sem v imenu Francije odklonil vsako politiko osvojitve in nasilnih aneksij. Namenoma je tudi zamolčal moj govor z dne 22. maja, ko sem izjavil, da smo pripravljene vstopiti z Rusijo v dogovor o vojnih ciljih, in da se sklep miru močno olajša, če spozna nemško ljudstvo, da hočemo mir, zgrajen na pravicah narodov. Mi hočemo izpremeniti ideje o pravičnosti,

svobodi in ravnovesju v mednarodno pravo. Mi hočemo vzeti le tiste dežele, ki niso nikdar prenehale biti francoske. Te dežele so se nam vdale iz svoje volje. V poteku velike revolucije l. 1790 so prišle k federacijskemu slavju in prijave pristop k Franciji. Hočemo le povrnitev tega, kar nam gre. Kancler hoče odvrniti le pozornost od strašne odgovornosti, ki teži vest nemškega cesarja in njegovih svetovalcev. Oni dan po objavi sklepov, ki so bili napravljeni 5. julija 1914 v Potsdamu, ko so spoznali vse konsekvence ultimata Srbiji, ultimata, iz katerega je morala nastati vojna, oni dan je poizkusil kancler odvrniti pozornosti. Sicer se pa ne obračamo do Nemčije, temveč na vse one, ki vedo, kot priče ali sodelavci tega boja, da živi na dnu duše francoskega ljudstva globoka ljubezen do načel pravičnosti, do spoštovanja mednarodnega prava — in povem še to, čeprav me naši sovražniki ne bodo razumeli — do prave velikodušnosti.

Dnevne beležke.

— **Proč z Wieserjem!** Poročali smo včeraj o deputaciji železničarskih žen, ki so bile pri deželnem predsedniku, da razkrijejo Wieserjevo „delovanje“ na državni železnici v aprovizacijskih zadevah. Deželni predsednik je povedal deputaciji, da je nakazal državno železniški aprovizaciji več vreč kave in več sodov olja, da se razdele med delavstvo. Državni železničarji niso dobili ne kave, ne olja! Vse je najbrže šlo za kako drugo aprovizacijo, ki jo upravlja tudi Wieser. Na državni železnici, kamor so odšle žene od deželnega predsednika, so se odigravali zelo burni prizori. Tam so žene izvedele, da je olje smrdelo in da so ga zato poslali v Dalmacijo. Kakšna pretirana obzirnost za tukajšnje delavstvo! Da ga obvarujejo uživanja smrdljivega olja — ga pošljejo dalmatinskim delavcem, o katerih najbrže mislijo, da so neobčutljivi za pokvarjeno olje. Če je bilo olje res pokvarjeno in smrdljivo, o čemur zelo dvomimo, ga tudi ni bilo treba pošiljati v Dalmacijo, kajti Dalmatincem bi lahko preskrbeli dobro olje, saj ga doli pridelujejo. Gospod Wieser naj pojasni, kje sta kava in olje! Zaupnike delavstva na državni železnici pozivljamo, da energično vztrajajo na svoji zahtevi: Proč z Wieserjem!

— **Tvrdba Karl Polak** plačuje svoje delavce po 3, 4 krone na dan, delavke zaslužijo še vse manj. Kako obračajo Polakovi delavci te krajcarje ob tej neznosni draginji, da so vsaj enkrat na dan siti, nam je uganka. Delavstvo te tvrdke opozarjamo, da je v Ljubljani pritožbena komisija, do katere naj se obrnejo in zahtevajo mezde, ki vsaj približno odgovarjajo draginji. Delavci naj pridejo po informacije v naše strokovno tajništvo, Šelenburgova ulica št. 6 ali v naše uredništvo. Nikar naj se ne boje staviti upravičenih zahtev, ker ona grožnja s strelskimi jarki napram „nezadovoljnemu“ delavstvu ni tako lahko izvedljiva, kakor si nekateri žele. Zdramate se! Vse „dobrodelne“ naprave tvrdke Polak so omama, ki jo plačujejo delavci s svojim življenjem.

— **Prosimo pojasnila!** Mnogo govore po Ljubljani o tem, da ima deželna vlada za Kranjsko precejšnje množine moke, ki jo dobivajo uradniki deželne vlade. Tudi o ljubljanski podružnici vojnega žitnega zavoda pripovedujejo po Ljubljani stvari, ki razburjajo že precej izstradano ljubljansko prebivalstvo. Zavod je baje trdovraten napram ljudem, ki so res potrebni večje množine moke, a silno uslužen napram „višjim“ uradnikom. Zatrjujejo nam, da dobe gospodja „višji“ uradniki takoj nakazilo za belo moko, med tem ko odganjajo rodbine z visokim številom otrok. Nujno prosimo merodajne faktorje, da preiščejo te stvari, ki kažejo še vedno — če so resnične — da je razdeljeno ljubljansko prebivalstvo

na manjvredne in boljvredne razrede. Bolj kot kje drugje bi morali uveljavljati ravno pri aprovizacijskih zadevah geslo „enaka pravica za vse“.

— **Zopet anarhija pri razdeljevanju kruha**. V petek so bile krušne komisije zopet oblegane. Pri nekaterih so se nastavili ljudje že ob šestih zjutraj, da dobe karte za one peke, ki pečejo boljši kruh. Kruha iz mestne vojne pekarnice se vsakdo brani, ker trdijo, da je tam najslabši. Peki dobivajo gotovo vsi enake zmesi moke, a vendar pečejo nekateri toliko okusnejši kruh kakor drugi. Mestna občina je nastavila g. Jenka, da nadzoruje peko kruha pri vseh ljubljanskih pekih, torej je njegova dolžnost, da izvršuje nadzorstvo v prid prebivalstva in naj gleda, da pečejo vsi peki enako okusen kruh. S tem se prepreči siloviti jutranji naval pri krušnih komisijah in seveda tudi omogoči, da dobivajo vsi konsumenti enako dober kruh.

— **Glasbena dramatična večera v deželnem gledališču v Ljubljani** sta pokazala, da hrepeni občinstvo po dramatičnih prireditvah, ki bi morale biti pa seveda vse skrbnejše izbrane kakor so bile zadnja dva večera. Zdi se nam tudi, da niso prišli v Ljubljano — razen gospoda Borštника — ravno boljše, nočemo reči, najboljše moči s hrvaškega gledališča. Orkester bi tudi boljše storil, da prednaša svoje, skoraj skozinskoz plitve stvari, kje drugje. Prireditelji imajo gotovo najboljši namen in radi priznavamo njih trud, samo otresejo naj se enkrat že z vso energijo naziranja, da je ljubljansko občinstvo tudi v umetniškem poželenju malomeščansko.

— **Mati mrtva — oče na bojišču**. 24. julija je stala pred nekim duuajskim sodnikom 16 letna Marija Zecharjeva, obtožena, ker je iztaknila triletne sestri oko. Ko se je spravljala triletna deklica spat, jej je hotela 16 letna Marija odvezati črevelj. Trak je bil zavočan, vzela je vilice na pomoč, a nesreča je hotela, da so odskočile vilice triletnemu dekletu v oko. Oko je popolnoma izteklo. Na vprašanje sodnika je izpovedala obtoženka, da oskrbuje popolnoma sama štiri bratce in sestrice, da vodi vse gospodinjstvo, ker je mati mrtva, oče pa na bojišču... Miljone, milijarde zapravljajo po nepotrebnem v tej vojni, a skromnega pristržja za zapuščene otroke ni mogoče zgraditi. 16 letna Marija Zecharjeva, ena izmed tisočih, spozna nekoč strašni zločin družbe nad njo in njenimi nebogljenimi bratci in sestricami in tedaj ne bodo vrele iz njenih ust blage besede.

Nauki zgodovine.

Najizobraženejše in najpodjetnejše ljudstvo vseh dob je ustvarilo pred petindvajsetimi stoletji na svoji divni, od najlepšega solnca obžarjeni zemlji, najbogatejšo in najpopolnejšo kulturo. Še nikoli ni človeška misel in vzajemna volja narodov prišla do tako visoke in popolne zrelosti kakor v oni daljni helenski dobi, ko je gospodovala z močjo svojega velikega napredka in svojega nesmrtnega cilja. Človeška zgodovina ne pomni enake svetle dobe, enake neprestane tekme med vsemi dobrimi silami naroda. Nobena doba ni bila bogatejša na delavnosti, na plemenitih političnih in duševnih zmagah na velikih činih in velikih ljudeh. Žilava, neutrudljiva podjetnost, ustvariteljica neprecenljivih vrednot, se je razvijala nepretrgoma in v harmoničnem ritmu od otokov, ki se zrcalijo v sinjem morju, pa gori do gostih gozdov zelene Focide. Povsod so nastajale nove kolonije in bogata mesta, povsod pestra središča dela in znanosti. Umetnost je blestela v divni luči. Eskil, Sofoklej, Pindar, Fidia, Protogor, Sokrat in Platon so pletli človeški misli nesmrtno lavorje. Proizvodi znanosti, umotvori umetnosti, bogata, obsežna trgovina so da-

jali ljudstvu moč in kras. Grška je postala ekonomično in kulturno središče sveta. Spomenik helenizma, Akropola, je kraljevala nad najlepšim mestom. Periklej je upravičeno trdil, da ostane ta zgradba za vse čase najzgovornejši simbol grške veličine.

Toda grška ljudstva, ki so pogumno nastopila na vsa pota napredka, niso znala kljub temu preprečiti svoje skupne tragične usode. Atena, ki je postavila prvi temelj demokratični državni misli, ni postala učiteljica sprave med narodi. Narod, ki je imel vse moči in vse prednosti svobodnega kulturnega ljudstva, kojega državni ustroji so stali na višku političnega razvoja, se ni mogel izogniti drugemu največjemu zlu vsega človeškega napredka, vojni in nasilju. Narodi, ki so tekmovali med seboj v znanosti in industriji, niso imeli dovolj moči, da bi uveljavili spoznanje, da je reševati spore, ki nastajajo med posamezniki in med državami, le potom sporazuma. Iskali so rešitve v orožju, in če so podali tudi na bojiščih dokaz junaštva, vrednega velikega ljudstva, ostane vendarle dejstvo, da bi bili storili največje junaštvo vseh časov ter obogatili svojo zgodovino z največjo in najkrasnejšo slavo, ako bi bili pokazali, da ni resnične kulture tam, kjer rešujejo spore z vojnim nasiljem.

Grška je razpadla ravno zaradi tega, ker so se njeni posamezni deli neprestano vojevali med seboj in zgodovina Grške nam je baš v tem oziru velika učiteljica. Pri Termopilih ni praznovalo svoje zmage le človeško, tam junaštvo se je zapečatilo tudi usoda Grške, tam si je vklesalo človeštvo s krvjo svojih najplemenitejših sinov svojo staro, vedno se ponavljajočo usodno zmoto. In če občudujemo vrline Spartanca, ne moremo spričo njegove vzgoje, ki je šla le za tem, da napravi iz njega izvrstno morilno orodje, zatajiti vtiska, da je bila tudi tedaj vrednost človeškega življenja nepoznana in neuváževana. In ko čitamo, da so špartanske matere vzklikale radosti, ako je lastni sin padel junaške smrti na bojišču, nas obdajajo pač čudni občutki. Kako bi se bila vse drugače razvila človeška zgodovina, ako bi Grki, ki so vendar uveljavljali na vseh poljih zmago razuma, izučili svet tudi v oni veliki resnici, da sta vojna in nasilje žalostna dedščina barbarskih dob! Ali kakor ni hotela Grška uvideti prepada, ki se jej je pripravljajl vsled neprestanega medsebojnega vojevanja, tako so tudi vse naslednje dobe silile v enako usodo, tako stopa tudi sedanjí čas po tej tragični poti.

Kaj ostaja od vsega bleska helenske dobe, živnega in delujočega, razen nje misli in starodavne slave? Kaj je današnja Grška napram štari? Od velikih slavnih mest je ostalo le mrzlo kamenje zrušenih zidov. Akropola se vzpenja še vedno ponosno v nebo, ali vsa ta čudovita zgradba ne kaže več na moč in vrline ljudstva, kaže vse bolj na razliko med slavno preteklostjo in žalostno, sedanostjo.

Tudi sedaj razsaja po Evropi silen boj, in tudi v Evropi, ki je s tako mladeniško silo prevzela dedščino helenske kulture, ni še prodrlo veliko spoznanje. Ako bi misleci in junaki stare grške govorili sedaj, bi pač z vso mogočnostjo svojega uma oznanjali predvsem to veliko, bridko resnico...

Tudi Evropa je zidala pogumno svojo kulturno stavbo, tudi Evropi se je kazala velika doba, ali navzlic vsem veličinam našega časa in navzlic izkušeni preteklosti, pravi razum ni še prodril v glave ljudstev. Ali prodre šele potem, ko bodo razrušena mesta in ogromna pokopališča pričala o barbarstvu in zaslepljenosti naše dobe, šele potem, ko bodo razvaline edini spomeniki evropske slave?

Ako pride spoznanje prej, preden zamori vojna poslednji cvet človeške misli, tedaj si bo svet zidal na svoji najvišji gori novo, še veličastnejšo zgradbo od Akropole: Hram trajnega miru! Gh.

„Sodrug, hiti!“

Sodrug Haase je omenil v svojem govoru 19. julija v državnem zboru sliko, ki so je nosili pri mogočni petrogradski mirovni demonstraciji 1. julija. Slika kaže ruskega proletarca, ki podaja roko nemškemu proletarcu. Pod sliko je napisano: „Sodrug, hiti!“ K tej sliki pišejo „Izvestja“, oficijelno glasilo delavskega in vojaškega sovjeta:

„Da, to je pravo geslo za ta tenotek! A ruska revolucija ne ponuja rok le nemškemu proletarcu, temveč tudi francoskemu in angleškemu in jim kliče: „Sodrug, hitite!“

Hitite, dokler je ruska revolucija še mogočna in močna, dokler premaguje pomanjkanje denarja in blaga in lakoto, dokler je še zmožna, da brani interese revolucije na fronti. Hitite, drugače bo prepozno. Če zatro rusko revolucijo, se zruši vse delo mednarodnega proletariata in za dolgo let se dviga na opustošeni zemlji zmagoslavno nestvor svetovnega imperIALIZMA.

Hitite, nemški in avstrijski sodrug! Zahtevajte od svojih vlad, da se odpovedo jasno in razločno vsem osvojevalnim ciljem, da priznajo jasno in odkrito ono mirovno platformo, ki jo je napisala ruska revolucija na svoj prapor — platformo splošnega miru brez aneksij in vojnih odškodnin in s priznanjem pravice vseh narodov do samoodločevanja. Vemo: Delavski razredi Nemčije in Avstrije žele prav tako kakor delavski razred Rusije, da se ustavi prelivanje krvi, ne marajo nadaljevanja bratomorne vojne v interesu — imperialističnih klik.

Prisilite svoje vlade, da se uklonijo vaši volji!

Ali tudi vi, sodrug i zveznih držav, hitite! Veste, da smatra začasna vlada v popolnem soglasju z revolucionarno demokracijo Rusije za svoje najvažnejša nalogo, da pripravi čimprej mir brez nasilja. Veste, da je povabila provizorična vlada v imenu revolucionarne Rusije vaše vlade na konferenco, ki naj zvezne pogodbe premotri in iztrebi iz njih vsa imperialistična stremljenja.

Hitite torej sodrug i, da se odzovete klicu internacionalne Rusije! Skrbite, da se poprimete vaše vlade revizije in jo izvedejo v našem in vašem zmislu.

Vojaki ruske revolucije, ki junaško prelivajo kri za naše skupno delo, vedo, da ne dovoli ruska revolucionarna demokracija nikdar, da poteče le ena kaplja te dragocene krvi za njej sovražne namene imperializma.

Izjavite tedaj tudi vi, da prav tako odločno odklanjate te namene. Prisilite svoje vlade, da povedo to jasno in odločno in izpodnesite tla vsem dvomom, ki jih tako radi razširjajo sovražniki revolucije.

Ne izgublajte časa, sodrug i, hitite!“

Aprovizacija.

Iz seje mestnega aprovizačnega odseka, dne 3. avgusta 1917. V Ljubljani je nastala strašna kalamiteta masti. Pričakovati je najhujšega tudi zato, ker kakor prihajajo poročila iz dežele, jeseni tudi Kranjska ne bo imela na razpolago špeharjev. Reja prašičev je zelo zaostala vsled slabe letine in pomanjkanja krmil. Na vsak način bo potrebno, da se mestna aprovizacija ljubljanska preskrbi s prašiči tudi izven Kranjske. Zato se je prosilo za izvoz 400 do 500 prašičev špeharjev tedensko iz Ogrske. Seveda bo cena ogrske masti zelo visoka, ker je nakup prašičev na Ogrskem zvezan z velikimi stroški. Preteklo soboto zvečer je bil obveščen mestni magistrat, da se vrši veliko tihotapstvo raznih živil iz Dolenjske. In res se je posrečilo s pomočjo

vojaške patrolje ustaviti na dolenjski mitnici avtomobil, ki je imel naloženo 2000 kg pšenice, veliko masti, fižola in jajc. Avtomobil je pripeljal vse to blago iz St. Lovrenca na Dolenjskem. Živila so vsi prizadeti dobili na deželi na ta način, da so jih zamenjavali z usnjem. Mestni magistrat je pri tej priliki dognal, da se ni morda izvažalo blago iz Dolenjske v Ljubljano, ampak je bil namen tihotapstva spraviti blago na Dunaj. Tihotapstvo se je baje že večkrat izvršilo in se je na ta način deželi in tako tudi Ljubljani odvzelo znatne množine živil, katerih najbolj primanjkuje. Mestni magistrat je vse zadevo ovadil c. kr. državnemu pravdnístvu, 5. armadnemu poveljstvu in c. kr. deželni vladi. Privatno uradništvo je vložilo na mestno aprovizacijo prošnjo, da se jih pri raznih razdelitvah živil posebno upošteva. Aprovizacija prav rada upošteva težko stališče privatnega uradništva, vendar pa ne more drugače postopati, kot z ostalim meščanstvom, ki je tudi v veliki stiski in potrebi. Posebnih bonitet se privatnemu uradništvu ne sme in ne more dajati. Pritožbe glede kakovosti kruha v mestni vojni pekarni se vedno množe. Aprovizačni odsek zato naroča referentu ravnatelju Trdini, da ukrene vse potrebno, da se zboljša kakovost kruha. Neobhodno potrebno je tudi, da se uvede v mestni pekarni kar najstrožje nadzorstvo, ker je pekarniško delavstvo navzlic strogim naročilom in predpisem večkrat zagrešilo slab kruh. Prihodnji teden se razdeljuje na močne karte 1/2 kg pšenične moke in 1/4 kg koruznega zdroba na osebo. Mestni aprovizaciji je došla ovadba, da je pekarija Drobilinova na Glincah prodajala moko privatnim strankam. Krivca odsek ostro posvari. Ako se bo pritožba ponovila, se mu takoj odvzame peko kruha. Organizacija za nakup sadja je gotova. Aprovizacija si je pridobila 24 zaupnikov po deželi, ki bodo nakupovali sadje za Ljubljano. Pričakovati je velikih dobav in se računa, da bo prišlo v Ljubljano do 150—200 vagonov raznega sadja. Sadje bo aprovizacija prodala na trgu vsemu prebivalstvu. Sadje se bo pa tudi v posebnih, zato pripravljenih skladiščih sveže shranilo. Največje množine sadja namerava mestna aprovizacija posušiti, oziroma že posušenega nakupiti, da bo prebivalstvu na razpolago v onih mesecih, ko bo največje pomanjkanje živil. Nakupiti se namerava večje množine jabolk, češpelj, orehov in kostanja. Trnovčani se pritožujejo, da nimajo gnoj in je s tem pridelovanje razne zelenjave posebno v teh časih še bolj otežkočeno. Potrebni gnoj bi lahko oddajala v popolnoma zadostnih množinah vojaška oblast. Mestna aprovizacija bo pri njej intervenirala, da se stvar uredi. C. kr. deželno vlado se kar najnujnejše prosi, da pospeši dobavo krompirja za Ljubljano in obenem opozori, da so se prekupci kar navalili na deželo, ki hočejo z visokimi cenami preplačati krompir in ga na goljufiv način izvoziti. V Ljubljani je naravnost težko najti družine, ki imajo danes kaj krompirja v zalogi. Na deželi si ga nihče ne more preskrbeti. Vsled novih strogih odredb. Položaj je nevzdržen in obupen. Aprovizacija ima na razpolago še malo množino testenin, katere se prihodnji teden razdeli. Testenine se bo razdelilo po posebnem načrtu, ki se objavi prihodnji teden v časopisih. Stranke naj zato počakajo objav, da ne bo nepotrebnega povpraševanja in odgovarjanja v aprovizačnem uradu, ki je že tako preobložen z delom. Pripralja se državna akcija za razdelitev oblek med potrebne. Namen nove akcije je pa tudi, da se za nakup neobhodno potrebnih oblek in perila uvedejo posebna nakazila, brez katerih nihče obleke ne bo mogel kupiti. Posebno zato določeni referent bo v aprovizačnem odseku o tozadevnih predlogih v prihodnjih sejah poročal, na kar bo odsek o predmetu sklepal. Centrala za kavo bo izročila pri-

hodnje tedne v promet mešano kavo. Kavo razdeli aprovizacija trgovcem v na drobno prodajo in jo dobe le oni trgovci, ki prodajajo sladkor. Prodajo se bo najstrožje nadzorovalo, tako da bo vsaka nedopustna manipulacija s kavo nemogoča. Na zahtevo urada za ljudsko prehrano se pritegne mestna aprovizacija v Ljubljani brezplačne zaupnike, katerih naloga bo podpirati mestno aprovizacijo pri nadzorstvu izvrševanja raznih predpisov in določil. Zaupniki konsumentov naj bi bili obenem najširši tolmač želj in pritožb prebivalstva, ki bi se potem izročila aprovizacijskemu odseku v razmotrivanju. Aprovizacija name-rava nasaditi prihodnjo pomlad veliko polje na ljubljanskem Barju z zelenjavo. Svet je že določem in se prične z obdelavo še jeseni.

Razdelitev čebule na rudeče izkaznice. V ponedeljek, dne 6. avgusta bo mestna aprovizacija iz svojega skladišča v cerkvi sv. Jožefa razdeljevala na rudeče izkaznice čebulo po 40 vinarjev za kg. Določa se naslednji red: Od 2. do pol 3. št. 1 do 150, od pol 3. do 3. št. 151 do 300, od 3. do pol 4. št. 301 do 450, od pol 4. do 4. št. 451 do 600, od 4. do pol 5. št. 601 do 750, od pol 5. do 5. št. 751 do 900, od 5. do pol 6. št. 900 do konca. Na vsako osebo odpade po $\frac{1}{2}$ kg čebule.

Razdelitev čebule na rdeče in rumene A izkaznice se vrši iz aprovizacijskega skladišča v cerkvi sv. Jožefa v torek, dne 7. avgusta od 10. do 11. dopoldne. Pridejo na vrsto vse številke rdečih in rumenih A izkaznic in odpade na vsako osebo po $\frac{1}{2}$ kg čebule á 40 vin. za kg.

Razdelitev čebule na rumene B izkaznice. V torek, dne 7. avgusta bo mestna aprovizacija razdeljevala na rumene B izkaznice čebulo á 40 vin. kilogram. Določa se naslednji red: popoldne od 1. do pol 2. št. 1 do 150, od pol 2. do 2. št. 151 do 300, od 2. do pol 3. št. 301 do 450, od pol 3. do 3. št. 451 do 600, od 3. do pol 4. št. 601 do 750, od pol 4. do 4. št. 751 do 900, od 4. do pol 5. št. 901 do 1050, od pol 5. do 5. št. 1051 do 1200, od 5. do pol 6. št. 1201 do 1350, od pol 6. do 6. št. 1351 do konca. Na vsako osebo odpade po $\frac{1}{2}$ kg čebule.

Razno.

* **Shackletonov povrat iz dežel južnega pola.** Pred nekoliko dnevi je dopel v London raziskovalec južnega tečaja Shackleton, ki je odšel nekaj dni pred začetkom vojne proti ledenemu jugu z ekspedicijo, ki naj bi preiskala tamošnjo suho zemljo in bi šla mimo pola. Dve ladiji sta bili v službah raziskovalcev. Ena se je poškovala, druga uničila, in s tem se je načrt popolnoma izpremenil. Potovanje po suhem se je moralo prekiniti in del Shackletonovih spremljevalcev je bil prisiljen, na samotnem otoku — Slonovem otoku — dve zimi v slabih razmerah prebiti, dokler se ni konečno po mnogih brezuspešnih poskusih posrečilo jih rešiti. Nata so se peljali proti južni Ameriki in od tam se je sedaj angleški raziskovalec vrnil domov. Pripovedoval je, kako bi on in njegovi spremljevalci radi izvedeli, ko so prišli v otoko s kuturnim svetom kako se je vojska končala. Ko so slišali, da še traja, so se zelo začudili blaznosti sveta. Shackletonov boj proti Avstrijcu dr. Königu, ki se je hotel pred njim v dežele južnega tečaja odpeljati in utaboriti ob Weddelskem jezeru, je bil brezpoteben. Shackleton ga je hotel v boju za sunek proti polu prekositi in ni mogel trpeti, da bi se König, ki je bil že prej ob Weddelskem jezeru, tam utaboril. Vsled vojske pa ni mogel izvršiti svojih načrtov, ker je König od tedaj v Sibiriji ujet. Tako pa tudi Shackleton brez konkurence ni svojega cilja dosegel.

* **Kolkko je beguncev?** Notranje ministrstvo je izgotovilo statistiko vojnih beguncev, ki so brez sredstev, najbrže le takih, ki uživajo podpore ali žive v skupnih taboriščih. — Po stanju prvega junija t. l. je bilo 421.000 beguncev, med temi — 177.745 židov. Število beguncev vemo torej le okroglo v — tisočih, židov pa natančno do zadnjega moža. Razdeljeni so po narodnosti v tem redu: Nemci, Poljaki, Ukrajinci, Rumuni, Italijani, Slovenci, Hrvatje, Zidje, Cigari, ostali. Židov je posebno na Dunaju mnogo, kjer so prava pravcata nadlega. Vsi parki so polni židov, ki so po priliki vsi enaki: bradati po svojem posebnem načinu, v dolgih kaftanih, vsak nosi palico. Tu kupčujejo in politikujejo; v razgovorih so silno živahni. — Govore nemški tako, kakor čitamo vedno po nemških humorističnih listih.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj, 4. avgusta. (Koresp. urad.) Uradno se razglša:

VZHODNO BOJIŠČE.

Sovražni razbremenilni sunki severno doline Casinu in na prelazu Tölgyes so se izjalovili ob hrabri obrambi naših čet.

Osvobojevanje Bukovine napreduje uspešno. Avstro-ogrške čete so si izbojevale severno Kimpolunga prehod čez Moldavio. Zapadno Radavca prihajajo kolone zaveznikov iz gorovja. Vzhodno Črnovic stojimo ob državni meji. Južno Dnjestra je bila prekoračena. Ob izliva Zbruča so zavrnili naši varnostni oddelki napade ruskih stotnij.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Na pobočju Rombona uspešna patroljska podjetja. Proti Sv. Gori jako močan italijanski topovski ogenj.

JUGOVZHODNO BOJIŠČE.

Neizpremenjeno.

Šef generalnega štaba.

DOGODKI NA MORJU.

V noči 2. na 3. avgusta je 16 do 20 sovražnih letal obložilo mesto in pristanišče Pulj z okoli 80 bombami, med temi z mnogimi vžigalnimi bombami. V mestu je povzročeni več škod na privatnih hišah, pri čemur sta bili med civilnim prebivalstvom 2 osebi ubiti in 12 ranjenih, med njimi v glavnem žene in otroci. Na vojaških objektih ni zaznamovati nikake omembe vredne škode. Bombe so padle tudi na mornariško bolnišnico in na mornariško pokopališče. Od vojakov sta ranjena lahko dva.

Brodovno poveljništvo.

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 3. avgusta. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armadna skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Na flandrski bojni fronti je počival boj tudi včeraj pod učinkom silnega dežja. Tekom noči se je sropnjeval ogenj od časa do časa do velike ljutosti. Ni bilo nikakih večjih napadov.

V Artoisu je ostalo mirno, izvzemši živahnejše ognjeno delovanje ob Hulluchu in Lensu in prask na sprednem polju vzhodno Nonchya.

Armadna fronta nemškega prestolonaslednika.

Ničesar novega.

Armadna fronta generalfeldmarsala vojvode Albrehta Würtembergškega.

Južnonemške in renske napadalne čete so vdrle v sovražno pozicijo južno Lointroya in so se vrile z velikim številom črnih Francozov.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

Armadna skupina generalobersta v. Böhm-Ermollija.

Severnovzhodno Črnovic smo prekoračili rusko mejo. S štirinajstdnevnim bojevanjem, ki predstavlja neprestano zmagovito pot nemških, avstro-ogrskih in osmanskih čet, je bil iztrgan sovražniku doslej zasedeni del Galicije razen ozkega pasu od Brodov do Zbaraža.

Armadna fronta generalfeldmarsala von Mackensena.

Ob spodnjem Seretu se je bojno delovanje v nasprotju s prejšnjimi dnevi zvišalo.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

Št. 11386.

Razglas.

Zglaševanje beguncev.

V zmislu razpisa c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 24. julija 1917, št. 21.734, se pozivljajo begunci iz Bukovine, Galicije vzhodno od Levova, Dalmacije, Primorske (Trst, Istria, Goriško in Gradiška), iz Koroške (sodna okraja Trbiž in Podklošter) ter politični okraj Šmohor, dalje okraji na Tirolskem južno od Brenovskega sedla, ki bivajo v mestu Ljubljana in so brez sredstev, da se zglase v sledečem redu in po naslednjih navodilih:

1. Zglaševanje se vrši v mestnem zglasevalnem uradu na mestnem magistratu, Mestni trg št. 2, od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 6. popoldne, in sicer za stranke z začetnimi črkami:

A — E v sredo, dne 8. t. m.,
F — L v četrtek, dne 9. t. m.,
M — R v petek, dne 10. t. m.,
S — Ž v soboto, dne 11. t. m.

in dne 13. in 14. t. m. za vse stranke, ki so iz tehtnih razlogov zamudile pravi termin.

2. Vsakdo se mora osebno zglasiti; osebe pod 14. letom, ki so pobegnile s svojci ter prebivajo v skupnem gospodarstvu, ima pa zglasiti načelnik dotičnega gospodarstva.

3. K zglasitvi se mora prinesiti sledeča dokazila:

- rojstni in krstni list,
- domovnico,
- izkaze o državnem prispevku za preživljanje svojcev, o stalnih letnih plačah in o drugem svojem dohodku.

Mestni magistrat v Ljubljani.
dne 4. avgusta 1917.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

reg. zadr. z om. jamstvom.

Prodaja specerijskega blaga, blaga za obleke, stroje-nih oblek za otroke, nogavic, čevljev, srajc i. t. d. po najnižji ceni.

Zadruga toči v svoji gostilni pristna vina.

Člani kupujejo vse svoje potrebščine v lastnem podjetju.

Član lahko postane vsakdo. Delež znaša le 40 kron.

Mati.

Zanimiv roman iz delavskega življenja.

Spisal M. Gorki.

Cena izvodu je 4 K, po pošti 20 v več. Dobiva se v knjigarnah in tudi potom uprave našega lista.

RIM

Duhovito zasnovan zgodovinski roman slovečega francoskega pisatelja EMILA ZOLA. Poslovenil E. K. Cena izvodu je 2 K, po pošti 20 v več. Dobiva se v knjigarnah in tudi potom uprave našega liste.

Občno konsumno društvo v Idriji

registr. zadr. z om. zav.

Trgovina s specerijskim manufakturnim in konfekcijskim blagom, obuvali, opojnimi pijačami.

Pisarna v Idriji šte. 446.

Prodajalne:

Centralna v Idriji.

Podružnice:

Na Brusovšu in Podgorami v Idriji in v Spodnji Idriji,

Lastna posestva, valjni mlin.

Pristopnina znaša 2 K, delež 40 K.

Priporočljive knjige in knjižice.

Prav toplo priporočamo sodrugom, da naročajo

knjige in knjižice:

Socializem. I. zvezek; upravljal A. Kristan. Cena 20 v, druga izdaja.

Socialna demokracija in kmetljsko ljudstvo, iz poročila urednika Ant. Kristana II. zvezek. 10 v.

Zakaj smo socialisti? Uredil Ant. Kristan. III. zvezek. Cena 14 v.

Komunistični manifest. Napisala K. Marx in Frid. Engels. IV. zvezek. Cena 40 v.

Kdo uničuje proizvodnjo v malem? Napisal Karl Kautsky. V. zvezek. 30 v.

Kapitalistični razred. Spisal Karl Kautsky. VI. zvezek. Cena 30 v.

Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost. Napisal L. Wahrmund. VII. zvezek. 70 v.

O konsumnih društvih. Uredil A. Kristan. VIII. zvezek. Cena 30 v.

Kapitalistični razred. Napisal A. Kautsky. IX. zvezek. Cena 30 v.

Nevarni socializem. Napisal E. Kristan. X. zvezek. 30 v.

Narodno vprašanje in Slovenci. Napisal Etbin Kristan. XI. zvezek. 30 v.

Strahovi. Napisal Etbin Kristan. XII. zvezek. 30 v.

Država bodočnosti. Napisal K. Kautsky. XIII. zvezek. Cena 40 v.

Vojna in socialna demokracija. Cena 30 v.
Program socialne demokracije v Avstriji. 6 v.

Vun z enako volilno pravico. 4 v.

Zvišanje duhovniških plač. 10 v.

Primož Trubar in slovensko ljudstvo. Spisal E. K. Cena 8 v.

V dobi klerikalizma. Spisal Liberatus. 40 v.

Razprave VII. rednega zbora jugoslovan-socialne demokr. stranke v Avstriji. 60 v.

Španska inkvizicija. I, II, III, IV.

Socializem in moderna veda. Spisal E. Ferri. K 1-20.

Politično življenje Slovencev. Knjižica leposlov. političnih in socialnih spisov. I zvezek. Napisal dr. D. Lončar.

Dr. Janez Bleiwels in njegova doba. Knjižica leposlovnih, političnih in socialnih spisov. II. zvezek. Napisal dr. D. Lončar.

Slovenci. Napisal dr. D. Lončar. III. zvezek.
Prešernov spomenik. Uredil dr. Dr. Iv. Prijatelj. 80 v.

Drama Prešernovega duševnega življenja. Spisal dr. Iv. Prijatelj. 40 v.

Naši zapiski. (Se dobi nekaj starejših letnikov po 4/80.)

Občinski socializem. Spisal Abditus. 70 v.

Pripovedni spisi.

Francka in drugi. Spisal Et. Kristan. 50 v.

Pod spovednim pečatom. I. in II. del. Napisal katoliški kaplan Hans Kirchsteiger, poslovenil E. Kristan. Prva knjiga stane K 2/60, druga K 2.—

Magdalena. Spisal S. Macher. Preložil dr. A. Dermota. Cena K 2.—

Iz nižin življenja. Spisal P. Mihalček. K 1.—

Zavičev pesimizem. Spisal Etbin Kristan.

Mati. Sloveči Gorkijev roman. Poslovenil M. J. K 4.—

Rim. Zgodovinski roman. Spisal E. Zola. poslovenil E. K.

Vsa pohištvena in stavbena mizararska dela

prevzame

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

reg. zadruga z om. poročtvom

Vič-Glince pri Ljubljani

po izredno solidnih cenah in jamči za dobro izvrbo.

ima že deslet najboljše reference.